

Pietari Päivärinta.

Soome Uudis-jutud.

Geestikeelde kirjutanud

Theodor Enne.

1. Laada teekond.
2. Teeseltsiline.
3. Kerjusnaine.
4. Nõid.

Rakweres.

Nikolai Erna kuluga.

1892.

Дозволено Цензурою Дерптъ, 16. Января 1891 г.

Печатано въ Типографіи А. Зейдельберга въ г. Вейсенштейнѣ.

Pietari Päivärinta.

Pietari Päivärinta on noorematest Soome kirjanikkudest kõige tähtsam ja tuttavam. Tema kirja tööd on uuema Soome kirjanduse hulgas kõige paremate sehta armatud ja suure isu ning lugupidamisega loetud; nad on ka kaugemale mõõraste rahwaste juure maad leidnud ja saavad igalpool lugupidamise ja hää meelega wastawõetud. Ta on kindla tahtmisega ja wäsimata tööga kõige alamalt astmelt hiilgawale kõrgusele tõusnud; ta on mees, kes neljakümnenendama eluaastadra taga käis, et endale ja omastele eluülespidamist muretsjeda. Päivärinta on elufooli lõpuni läbinud ja säält omale hariduse parema ja kallima jao töö ja waewaga kätte muretsjenud. Ta on rahwastelt alama maarahwa elu ja olu põhjani tundõppinud, nende kurbtustest ja rõõmudest tegelisel mõtnud, mis tema kirjatöödele iseäranis wäärtust andab. Tema jutud kirjeldawad alama maa rahwa sügaw elutundmine, lihtne, ladus ja selge rahweline keel, õrn ja waba hingeelu kirjeldus — need on dused, mis neid peegel-pilta rahwa igapäisest elust, iubawad kõige paremate oma suguste kõrwale

tõsta, mis iganes maa rahwa elust on kirjutud. Siin astuvad jututegelased tõe truuvilt ja otse elusalt meie silma ette. Wäheste, aga mõimsate sõnadega kirjeldab Päivärinta omi jututegelasi, nii et wiimased nagu hiilgawa marmoril kujub meie waimu ette astuvad. Juhtumiste ja kareda elumõitluste kirjeldused awaldawad mõimukat meistri kätt; siin astub kirjaniik kui tõsine jutustaja ette, kogub ja annab kõik tõe truuvilt ja termelt edasi, sagedaste, kui jutustaks ta oma juhtumisi.—

Iseloomude otsimine ja kirjeldus awaldawad suurt luulewõimu. Missugune klassikaline tüüp, näituseks, on Matti jutus „Teeseltsiline“, kui liigutam oma lihtsas elutarkuses, kui kõrge oma wähesuses. Siin on kirjaniik suuremeistri käega oma pildi, sügawalt ja tõsiselt, rahwa elu südamest väljatoonud.

Mis neid jutuseid kaugele paistmaks ja nende lugemist nii tulusaks teeb, on kindlus ja puhtus igas mõttes, igas tundmuses, kõjutaw õhk, mis neist wassu woolab, järel tegemata tõe armastus, lühikene eposeline toon, mis meie päivil nii harwa leida, kõigeti paleusline ja moorusline jisu. Sellest küljest waadata, seisawad Päivärinta jutud haruldasel kõrgusel—neid mõib nii hästi iga noorele kui wanale, peiule kui neiule lartmata pakkuda.—

Pietari Päivärinta on sündinud 18. Septembril 1827 a. Mivieska kihelkonnas, kus tema wanemad päematöölised olivad. Ta oli nende wiieft lapseft kõige wanem. Juba aegsaste õpetasivad wanemad teda lugema, kus juures ta ka kirjutamises esimesed sam-

mud astus. Lapsed saidwad walgult kaswatatud ja iga üleannetuse eest halastamata karistatud. Nii kaua kui wanemad termed oliwad, jõudsiwad nad oma peret suurema puuduseta toita, aga see ei kestnud kaua: haigus astus majasse ja nüüd pidi ta weikene Pietari, tulewane kuulus kirjamees, mitugi korda andeid paluma (terjama) minema, mida ta walusa südame ja palawate pisaratega tegi.

Juba oma kümnendamal eluaastal hakkas Pietari ise omale wõõraste juures leiba teenima. Kui ta kakskümnenä aastat oli wanaks saanud, heitis ta ühe kehwa talu neiuga abielusse ja ostis omale ühes asunduses tüki metsamaad. Siin elas ta neli aastat, ja et tal ilus laulu hääl, sai ta siit Mawieskasse kõstri ameti pääle kutsutud, mida ta ka wastu wõttis. Asta pärast tegi ta Basas kõstri eksi ja sai oma kodu kohta kõstriks, kus ta praegugi elab aastal 1882 oli talurahwa saadikuts Soome maa-päewal.—

Kiipalju lühidelt Päiwärinta wälisest elust. Mis lähemalt öelda, awaldas Pietari, nagu ülemal nimetud, ju warases lapse põlmes, suurt lugemise himu. Wõõraste juures teenides, tarwitas ta kõik oma kopsikad raamatute ja ajalehtede pääle, mida ta suure isuga läbi luges, nii palju kui neid kätte sai. Raabielusse heites ei kaotanud ta oma lugemise isu ja püüdis raamatuid muretseda, olgu küll, et igapäewased elutarwitused seda lubada ei tahtnud. Rahmusliste püüete ja ette wõtete kohta awaldas ta igalpool sooja ja elawat osawõtmist ja püüdis neid agarusega